

23 BŪDAI BENDRAUTI SU NEKALBANČIU VAIKU

„Tai, kad žmogus negali kalbėti dar nereiškia, kad jis neturi ką pasakyti.“ Labai svarbus priminimas iš nekalbančio vaiko tėvų. Bendravimas yra esminis žmogaus poreikis, susiejantis žmonės, leidžiantis priimti gyvybiškai svarbius sprendimus, išreikšti jausmus ir jaustis bendruomenės dalimi.

Žmonės su apribotais kalbiniais gebėjimais arba apskritai negalintys kalbėti jaučia tokį patį bendravimo poreikį, kaip ir visi mes. Tiesiog mes turime labiau pasistengti, kad rastume veiksmingą susikalbėjimo būdą.

Žemiau pateikiami patarimai, sudaryti remiantis tėvų, auginančių vaikus su specialiaisiais poreikiais, patirtimi [1]. Tikimes, kad jie pasirodys jums naudingi bei kviečiame pasidalinti savo praktika!

1. Įprasmingkite neverbalinį bendravimą:

Ketė gali ploti rankomis, todėl išmokėme ją ploti, kada ji nori pasakyti „taip“.

2. Išlaikykite tinkamą lygį:

Žaisti ir kalbėti yra lengviau, kai jūs galite matyti vienas kitą. Atsisėskite taip, kad būtumėte tame pačiame lygyje

3. Kalbėkite apie tai, kas vyksta:

Edi negali kalbėti ir ne viską supranta, tačiau yra labai svarbu yra pasakoti jam apie tai, kas vyksta aplinkui

4. Akių kontaktas:

Klijavau lipdukus ant kaktos, panašiai kaip taikinį, kad mano sūnus pažiūrėtų į mane. Tai primena jam, kad reikia žiūrėti į žmonių veidus, kad tarp jų užsimegztų ryšys.

5. Neverbalinis bendravimas turi prasmę – ji tiesiog nėra akivaizdi:

Kiekvieną neverbalinį krepinį laikėme bendravimo ženklu ir stengėmės išsiaiškinti, ką Gabi stengiasi mums pasakyti.

6. Naudokite veidrodžius:

Jeigu žiūrėti tiesiai į akis žmogui yra per sunku, bandykite naudoti veidrodžius, galbūt tokiu būdu jis galės į jus žiūrėti.

7. nori X ar Y?

Kai kažkuo užsiimu kartu su savo nekalbančiu sūnumi, sakau jam „Nori X“ (patapšnodama per tam tikrą daiktą), „ar nori Y“ (rodydama į kitą daiktą). Tada jis pasirenka. Plačiai naudojame šį būdą, ne tik pasirinkimams.

8. Ieškokite saviraiškos būdų:

Suteikite vaikui galimybę save išreikšti. Leiskite jam šokti, muzikuoti, piešti, spalvinti, teplioti, žaisti su audiniais, mušti bugnus, barškinti marakasais – ir prisijunkite. Nesivaržykite prigulti kartu ant kilimo ir pažvelgti į pasaulį iš tokio taško.

9. Tai nėra savaime suprantama:

Specialistai dažnai prašo palaikyti akių kontaktą. Žmonės su Aspergerio sindromu dažnai vengia akių kontakto, nes tai leidžia jiems susikoncentruoti į tai, ką žmogus sako. Jiems sudetinga tuo pačiu metu apdoroti verbalinę informaciją ir skaityti veido išraišką.

10. Lėlės ir dainavimas:

Dažnai vaikai su autizmo spektro sutrikimais nebendrauja su kitais žmonėmis ir nepalaiko

akių kontakto. Tačiau jie gali bendrauti (ir netgi kalbėti) su lėlėmis arba net augintiniais. Kai kurie vaikai patiria malonumą nuo dainavimo ir gali kuo puikiau dainuoti, nepaisant sutrikusios verbalinės komunikacijos. Tegul tos stiprios pusės padeda jūsų sąveikai su vaiku.

11. Kurkite socialinius pasakojimus:

Aš kuriau mūsų socialines istorijas pasinaudodama sūnaus piešiniais ir iliustracijomis. Daugelį simbolių ir daiktų paveikslukų galite surasti Microsoft Office, ir lengvai sukurti jūsų asmeninius pasakojimus.

12. Sukurkite korteles su užrašais:

Nufotografuokite nekalbančio asmens mėgstamiausius žaislus, šeimos narius, kai kuriuos daiktus – pvz. puodelį, sausainį ir pan. Pradžiai išsirinkite objektus, kuriais bus lengviausia jį motyvuoti. Atspausdinkite ir įlaminuokite atviruko dydžio korteles. Vienu metu leiskite rinktis iš ne daugiau kaip trijų kortelių, padrąsinkite jas liesti ir rodyti į jas. Taip pat gali būti naudinga kitą kortelės pusę pažymėti atitinkamu ženklu, kaip užuominą.

13. Kai auginate vaiką su autizmo spektro sutrikimais, visada yra verta turėti su savimi „staigmenos“ kortelę neplanuotoms situacijoms (pvz., suveikė gaisro sirena):

Kortelėje pavaizduokite staigmenos ženklą (arba šauktuką) ir „DĖMESIO! Mes einame į x, y, z“ (mėgstamiausią vaiko vietą).

14. Greitos telefoninės nuotraukos:

Nepamirškite efektyviai išnaudoti savo mobijų telefoną – tai puikus būdas, leidžiantis komunikuoti per nuotraukas.

15. Makaton [2]:

Mano patarimas – Makaton ženklų kalba. Mes taip džiaugiamės, kad vaikas naudoja Makaton. Nepaisant to, kad jis neveik nekalba, ženklai labai palengvina gyvenimą – jis gali pranešti mums, ko jis nori, be to, ženklai padeda jaim suprasti,ka mes šnekame. Tai reikalauja laiko, bet yra verta.

16. Simboliai:

Simboliai yra puikus būdas, leidžiantis žmonėms su giliais mokymosi sutrikimais ir/arba kitais sensoriniais sutrikimais suprasti aplinkinį pasaulį. Naudokite simbolius, pažymėdami veiklą, kurioje jie dalyvauja, pvz. šakutė reikškia pietus, rankšluostis – kad laikas praustis.

17. Proloquo2Go [3]:

Jeigu jums reikia pagalbos bendraujant su savo vaiku ir lavinant jo socialinius įgūdžius, išbandykite šią programėlę.

18. “Kalbos debesėliai” [4]:

Vaikas mėgsta animacinius filmukus. Mes supratome, kaip galime tai išnaudoti. Rodome jam filmukus su kalbos debesėliais, kad informacija jam būtų lengviau prieinama.

19. Bendravimo pasas:

Tai yra puslapio dydžio dokumentas, kuri vaikas visą laiką turi su savimi. Jame yra informacija, kuri prireikus leidžia kitiems žmonėms suprasti, kaip su vaiku galima susikalbėti bei kokios pagalbos jam gali prireikti. Bendravimo pasų pavyzdžius galite peržvelgti čia <http://www.communicationpassports.org.uk/Home/>

20. Bendravimo knygutės ir schemos:

Kai kurie vaikai gali išmokti pasirinkti rodydami į simbolį ar žodį komunikacijos knygutėje ar schemeje. Galbūt jie galės parodyti ranka ar pirštu, arba žvilgsniu, ar net galvos judesiu. Pavyzdžius galite apžiūrėti ir atsispausdinti iš

čia http://www.contactcandle.co.uk/files/eye_pointing_communication_book_example_bright_contrast.pdf Tai reikalauja laiko, bet yra verta.

21. Bendravimo apyrankės:

Mano sūnui diagnozuota sunki cerebrinio paralyžiaus forma, jis negali kalbėti. Pasiekėme tai, kad jis gali pasakyti „taip“ arba „ne“. Tam naudojome bendravimo apyrankes – rankos su žalia apyranke judesys/pakėlimas/pamojavimas reiškia „taip“, su raudona apyranke – „ne“. Taip visiems pasidarė žymiai lengviau suprasti. Bendravimo apyrankų pavyzdžius galite pažiūrėti čia <http://www.thegreencrab.com/>

22. Asmeninių nuotraukų kolekcija:

Cerebra [5] siūlo nemokamą galimybę tėvams, auginantiems vaikus su CP, sukurti jiems asmeninių nuotraukų kolekciją. Asmeninių nuotraukų kolekcijoje surinktos jūsų vaiką apibūdinančios nuotraukos, kurios pristato jį kitiems. Tai itin naudinga, kai vaikas turi bendravimo sutrikimų. Nuoroda yra

čia <http://www.cerebra.org.uk/English/Pages/home.aspx>

23. Intensyvios sąveikos programa:

Tėvams, kuri augina vaikus su AS sutrikimais. Intensyvios sąveikos programa padės išlaikyti blaivų protą ir surasti būdus, kaip su jais sutarti. <http://www.intensiveinteraction.co.uk/>

